

Ekonomické dopady

agresie Ruska na Ukrajinu

07/2022

MINISTERSTVO
ZAHRAANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

agresia Ruska na Ukrajinu prináša negatívne dopady na slovenskú ekonomiku, najmä vo forme rastu cien komodít, ktoré sú významným vstupom pre priemyselné firmy. Nedostatok surovín, narušené dodávateľské vzťahy, materiálová kríza, rast cien energií negatívne ovplyvňujú slovenský priemysel. Surovinová kríza sa prejavuje nedostatkom rôznych materiálov a komponentov na trhu a ich výrazne rastúcimi cenami. Ceny energií budú v prípade pretrvávajúcej agresie RU na UA naďalej rásť, čo bude brzdiť priemyselnú výrobu, hlavne v energeticky náročných odvetviach. Napätie a nestabilita negatívne vplyvajú na rozhodovanie ekonomických subjektov, rastie tlak na verejné financie prostredníctvom rastu nákladov súvisiacich s konfliktom.

Svetová banka po predbežnom posúdení odhaduje doterajšie fyzické škody Ukrajiny na približne 600 mld. USD. Podľa výkonnej riaditeľky MMF je potrebné Ukrajine poskytnúť väčšiu mieru zvýhodnených externých financií a grantov. Finančné odhady na udržanie činnosti vlády a ekonomiky sa predpokladajú na úrovni približne 5 mld. USD mesačne. Podľa prognózy MMF sa HDP Ukrajiny zníži o priepastných 40 %. V snahe pomôcť vyhnúť sa ekonomickým otrasom ako je hyperinflácia a devalvácia meny zachoval MMF dostupnosť devízových rezerv a prijal kroky k zníženiu kurzovej neistoty.

Podľa Národnej banky Ukrajiny predstavovala celková medzinárodná finančná podpora pre Ukrajinu od začiatku agresie 3,8 mld. USD. V dôsledku RU invázie boli zničené UA aktíva v hodnote cca 650 mld. USD. Do sumy nie sú započítané dodatočné straty, ktoré UA nesie v podobe zníženia HDP. Celkové straty môžu predstavovať približne 1 bil. USD. Ekonomický poradca prezidenta odhadol deficit ukrajinského rozpočtu na približne 8 mld. USD mesačne a upozornil na potrebu partnerskej pomoci vo výške 50 mld. USD na 6 mesiacov. Bol zriadený účet pre Ukrajinu, ktorý poskytne darcom nástroj na priamu finančnú pomoc. Túto možnosť už využila Kanada, ktorej federálny rozpočet navrhol vyplatiť Ukrajine až 1 mld. CAD. Nemecko poskytne Ukrajine ďalších 37 mil. EUR pomoci na obnovu.

Výroky osobností hospodárskeho sveta

Podľa Európskej banky pre obnovu a rozvoj má medzinárodné spoločenstvo Ukrajine poskytnúť výraznú finančnú podporu. Prezidentka EBOR Odile Renaud-Basso predpovedá: „veľkú mobilizáciu medzinárodného spoločenstva“.

Zopár aktuálnych informácií

- ✚ Ropu z ruských prístavov čoraz častejšie exportujú tankery označené ako "destinácia neznáma". V apríli ich podiel predstavoval okolo 40 % exportu. To môže naznačovať použitie rovnakých schém, ktoré umožnili IR a VE obchádzať sankcie - zmiešavanie ruskej ropy s inou ropou vo veľkých tankeroch.

- + Maďarský MiZVaZO P. Szijjártó k dodávkam plynu. Po prerušení dodávok plynu pre BG Szijjártó vyhlásil, že Gazprom naďalej dodáva plyn cez BG pre HU. HU platí za plyn tak, ako to chce RU strana, na eurový účet v Gazprom Bank, ktorá to prevedie na RU menu. Dodal, že takto podľa slov MiH SR bude platiť aj SK.
- + Poľsko je pripravené úplne odstaviť ruský plyn (27.4.2022). Prevádzkovateľ plynárenskej prepravnej sústavy Gaz-System má v súčasnosti rôzne vstupy - ide o plynársky terminál Świnoujście, vstup z DE cez reverz plynu v plynovode Jamal, pomocou CZ prepojenia, nové prepojenie v Klaipede, od 1.10 BalticPipe.
- + Ruské médiá informujú, že 10 európskych dovozcov je pripravených realizovať platby za plyn v rubľoch a 4 už tak urobili (27.4.2022). O aké krajiny ide, nebolo špecifikované. RU dováža plyn do 23 európskych štátov, 21 je na zozname nespriatelenej krajín.
- + Ruský MiF A. Siluanov varoval, že produkcia ropy v RU sa môže znížiť o 17 % (27.4.2022). Deficit rozpočtu bude v r. 2022 dosahovať približne 1,6 bil. RUB (cca 20 mld. EUR).
- + Dánsky lodný gigant Maersk upravil prognózu zisku na rok 2022 na 30 mld. USD (205 mld. DKK) (27.4.2022) Pod úpravu sa podpísalo zvýšenie cien za prepravu a mimoriadne silná obchodná činnosť Maersk v 1.Q 2022. Dánsky gigant Maersk patrí k najväčším svetovým prepravcom kontajnerov s podielom na trhu cca 17%.
- + Prestíž dánskej spoločnosti ECCO výrazne utrpela kvôli zotrvaní na trhu RU (22.4.2022). Dánska verejnosť to vníma negatívne, informuje denník Berlingske a označuje to za katastrofu v oblasti PR. Online obchody v DK a SE zastavili predaj výrobkov značky ECCO (25.4.2022). Medzi online obchodmi je aj švédsky Boozt, ktorý predáva viac ako 700 módných značiek.
- + Eskalácia konfliktu a zavedenie embarga na dovoz RU energonosičov môže podľa modelových prepočtov Bundesbanky viesť k recesii nemeckého hospodárstva (22.4.2022). V prípade krízového scenára centrálnej banky by reálny HDP v roku 2022 klesol medziročne o cca 2%.
- + Holandsko zmrazilo ruské aktíva vo výške 632 mil. EUR a finančné transakcie vo výške 274 mil. EUR (22.4.2022). V porovnaní s BE a FR ide stále o signifikantne nižšie sumy, ale MiF NL W. Hoestra uistil, že NL zmrazilo aktíva všetkých osôb zo sankčného zoznamu.
- + MMF/ BY vylúčené zo skupiny MMF voľbou výkonného riaditeľa (24.4.2022) Kvôli podpore RU agresie proti UA členovia komisie pre výber jedného z výkonných riaditeľov MMF vylúčili BY z jeho členstva. Skupina sa zhodla, že aktívna podpora RF „by nemala byť ticho prijatá“, uviedol minister financií AT Brunner.
- + UK MiZV UK Liz Trussová oznámila, že všetky clá na tovary dovážané z UA do UK budú zrušené na pomoc UA ekonomike.
- + Straty Číny na investíciách v súvislosti s agresiou na UA sú odhadované na 200 mil. USD.
- + Japonská vláda plánuje zrýchliť procedúry potrebné na znovuvvedenie jadrových elektrární do prevádzky (28.4.2022). Je to výsledok rastu cien ropy po RU útoku na Ukrajinu.
- + Prevádzkový zisk spol. Samsung Electronics v Q1 vyskočil o 50,5 % vďaka predaju čipov a mobilných telefónov. (28.4.2022) Výrobca pamäťových čipov a mobilných telefónov uviedol, že jeho prevádzkový zisk vzrástol medziročne na 11,1 mld. USD pričom tržby vzrástli v Q1 medziročne o 18,9 % na 61,4 mld. USD.
- + India spolu s ďalšími krajinami urguje EÚ aby zrušila importné clá na oceľ (28.4.2022). Argumentujú tým, že sú neprimerané najmä v súčasnej dobe keď sú narušené dodávateľské reťazce.
- + India prosperuje z RU-UA konfliktu a sankcií (26.4.2022) Za ostatné dva mesiace IN nakúpila z RU dvakrát toľko ropy ako za celý rok 2021. IN spoločnosti sa zároveň usilujú v EÚ nahradiť RU sankcionované spoločnosti. IN a RU tiež pracuje na obnovení dodávok uhlia z RU.

Spracoval: OGEP

Schválil: P. Lizák, R-OGEP

Informácie v bulletine pochádzajú z verejne dostupných zdrojov

Dopady na Slovensko

Situácia s plynom je napätá, ale pre Slovensko nie je dramatická, oznámil MiH SR R. Sulík. MH SR chce analyzovať, ako platia za ruský plyn iné krajiny a komunikovať s Gazpromom, aby sa Slovensko vyhlo zastaveniu dodávok. Minister zároveň neprezradil, či štátny SPP požiadala o otvorenie účtu v rubľoch v Gazprombank. Odpoveď na túto otázku sa podľa neho verejnosť dozvie „v správny čas“. Ak by to Slovensko urobilo, podľa neho by neporušilo európske sankcie. Najbližšia platba je 20. mája. Riaditeľ SPP oznámil, že na prípadný výpadok dodávok je Slovensko pripravené. Slovensko má zásobu 730 mil. m³. Podľa R. Sulíka bude cena plynu budúci rok vysoká, preto si vie predstaviť nulovú DPH na plyn, aby znížil ceny pre domácnosti. Poukázal tiež na možnosť ťažiť 10 % plynu v SR, aby sme sa zbavili závislosti na energiách z RU.

Eustream zatiaľ neeviduje problémy s dodávkami plynu z Ruska. Preprava cez Ukrajinu na Slovensko je posledné týždne nižšia oproti obvyklým hodnotám, podľa slovenského prepravcu je to však v súlade s požiadavkami zákazníkov. Slovensko očakáva začiatkom mája ďalšiu dodávku skvapalneného plynu cez chorvátsky prístav Omišalj, uviedol ŠTAT MH SR K. Galek. Pôjde o druhú takúto dodávku, ktorá podľa štátneho tajomníka pochádza z USA.

Slovensko-poľské plynové prepojenie je po technickej stránke takmer hotové a už v júli by sa mali začať jeho funkčné skúšky. Prepojenie plynových systémov Slovenska a Poľska je jedným z najväčších projektov energetickej infraštruktúry na Slovensku a tvorí kľúčovú časť koridoru severojužných plynárenských prepojení v strednej a východnej Európe. Po dokončení bude mať prepravnú kapacitu 5,1 mld. m³ v smere na Slovensko a 6,1 mld. m³ v smere do Poľska. Zásobníky na nadchádzajúcu zimnú sezónu by teda SR mohla plniť aj z PL.

Zemný plyn má v centrálnom vykurovaní skončiť. Na obmedzenie využívania ruského plynu je dôležité zastaviť investície do nových zariadení, uviedol ŠTAT MH SR K. Galek. Nahradiť ho má geotermálna energia, biomasa a spaľovanie odpadov.

Spoločnosť Nafta, a. s., ktorá na Slovensku prevádzkuje plynové zásobníky a venuje sa prieskumu a ťažbe uhľovodíkov, pokračuje v aktivitách na UA (okrem východnej časti, ktorá je postihnutá najťažšími bojmi).

Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku v marci klesla o 0,19 percentuálneho bodu na 6,67 %. Pokles nezamestnanosti nezastavila ani agresia na UA. Počas marca si našlo na Slovensku prácu asi 5 tisíc žiteľov rodín. Najviac sa nezamestnanosť znižuje na západe Slovenska. Ekonomika dokázala absorbovať aj pomerne veľkú časť vojnových odídencom z UA, ktorí sa hneď po príchode zapojili do pracovného procesu. V marci bol historický najvyšší medzimesačný nárast počtu zamestnaných cudzincov. Išlo o nárast o 3,2 tisíce osôb. Počet cudzincov zamestnaných na Slovensku bude podľa analytikov NBS zrejme rásť aj v apríli.

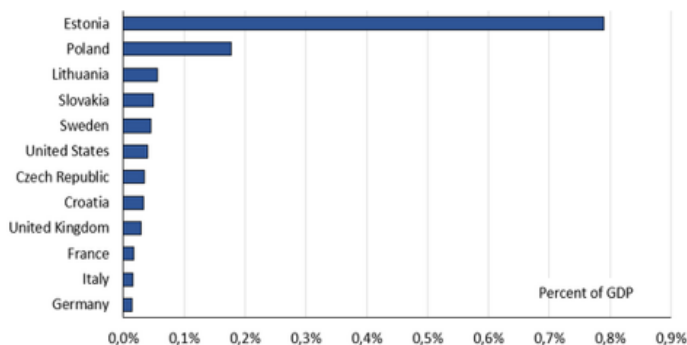
V dôsledku ruskej agresie na UA pokryje viac slovenských polí slnečnica, keďže jej na svetovom trhu chýba spomedzi všetkých plodín najviac. Olejiny na rozdiel od obilnín navyše netreba sušiť, takže farmári ušetria na čoraz drahšom plyne.

Slovensko vychádza ako jeden z najväčších podporovateľov Ukrajiny

Slovensko je jedným z najväčších darcov Ukrajine vzhľadom na HDP v porovnaní s inými krajinami. Na základe databázy Kielskeho inštitútu pre svetovú ekonomiku v Nemecku sa Slovensko po prvom mesiaci RU agresie na UA podľa programu na podporu UA umiestnilo štvrté, za Estónskom, Poľskom a Litvou. Databáza porovnáva rôzne formy podpory 31 západných krajín Ukrajine.

Government support to Ukraine: By donor GDP

New commitments Feb 24 - Mar 27, 2022, top 12 countries

Source: Antezza et al. (2022) Kiel Working Paper

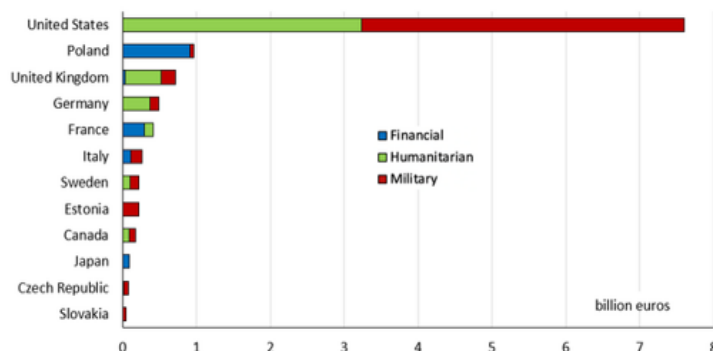
UKRAINE SUPPORT TRACKER

miestach v pomoci umiestnila v absolútnom vyjadrení a jej rozsahu, ako aj vzhľadom na jej HDP.

Keď sa však vezme do úvahy celková výška podpory, z databázy vyplýva, že krajinou, ktorá Ukrajinu najviac podporovala je USA. V tomto prípade sa jedná o obdobie od 24. februára do 27. marca. USA minuli na podporu Ukrajine celkovo už 7,6 mld eur, čo je o poznanie viac ako všetky členské štáty EÚ dokopy. Tam sa výška pomoci pohybuje doposiaľ na úrovni 2,9 mld eur. Ďalších 1,4 mld eur však

Government support to Ukraine: Type of assistance, € billion

New commitments Feb 24 - Mar 27, 2022, top 12 countries

Source: Antezza et al. (2022) Kiel Working Paper

UKRAINE SUPPORT TRACKER

Pokiaľ ide o ekonomickú produkciu, najväčším podporovateľom Ukrajiny je Estónsko. Na základe štatistík sa zdá, že hlavným faktorom určujúcim vysokú angažovanosť krajín východnej Európy je geografická blízkosť k Ukrajine. Osobitným príkladom je Veľká Británia, tá sa na popredných

poskytli inštitúcie EÚ a 2 mld eur Európska investičná banka.

Záver výskumu poznamenal, že je pozoruhodné, že samotné USA dávajú podstatne viac ako celá EÚ, v ktorej bezprostrednom susedstve zúri vojna.

Sme.sk

/

<https://spectator.sme.sk/c/22893804/slovakia-comes-out-as-one-of-ukraines-biggest-supporters.html>

PV E. Heger v reakcii na zastavenie dodávok plynu do PL a BG uviedol, že Slovensko je pripravené čeliť obdobným obštrukciám ako PL. SPP má podľa neho s ruským Gazpromom uzavretý dlhodobý kontrakt a platby za nakúpený plyn bude realizovať naďalej v eurách v zmysle dohodnutých pravidiel a odporúčaní Európskej komisie. Diverzifikácia dodávok plynu je prioritou Slovenska aj EÚ. Závislosť Slovenska na dovoze zemného plynu z RU je podľa Eurostatu na úrovni 85 %. SR ročne spotrebuje približne 5 mld. m³ plynu, pričom polovicu tohto objemu spotrebúva priemysel. V priebehu nasledujúcich mesiacov bude sprevádzkované plynovodné prepojenie medzi SK a PL, ktoré umožní nakupovať plyn z terminálu Świnoujście. Nedávno bol tiež úspešne zrealizovaný nákup kvapalného plynu z chorvátskeho terminálu Krk.

Úplné zastavenie tranzitu ruského plynu by okrem problémov s náhradou jeho dodávok prinieslo aj ekonomickú stratu pre štát, ktorý ročne inkasuje za prepravu plynu približne 300 mil. eur. Cez

Slovensko sa ročne prepraví okolo 40 až 70 mld. m³ ruského plynu a štát má v spoločnosti Eustream, ktorá prepravu zabezpečuje, podiel 51 %, upozornila analýza spoločnosti FinStat.

Inflácia naďalej na vysokých úrovniach.

Štatistický úrad spresnil predbežný odhad inflácie zo začiatku tohto mesiaca, podľa ktorého marcová inflácia v krajinách používajúcich euro predstavovala 7,5 % (Slovensko 9,6 %). Nahor ju tlačí najmä zdražujúca energia. V marci sa ceny energií v eurozóne medziročne zvýšili o 44,4 %. Bez zahrnutia energií predstavovala inflácia 3,4 %.

Slovensko čaká v najbližších mesiacoch ďalší rast úrokových sadzieb na hypotekárnych, ale aj ostatných úveroch. Zo súčasných ročných sadzieb hypoték vo výške od 1 % do 2 % by sa mali úroky zvýšiť približne o 1 %. Viaceré banky už sadzby v ostatných týždňoch zvýšili. Sadzby bánk by sa mohli dostať cez 2,5 %, miera nárastu však bude spomalená silnou konkurenciou na slovenskom trhu. Napriek zvyšovaniu sadzieb budeme mať v rámci regiónu V4 naďalej najlacnejšie hypotéky.

Medziročná hodnota inflácie v SR v marci 2022 vzrástla na 10,4 %, pričom vo februári bola 9 %. K jej rastu prispeli vyššie ceny vo všetkých 12 sledovaných odboroch. Ceny dvoch najvýznamnejších výdavkových položiek slovenských domácností, potraviny a bývanie/energie, rástli dvojciferným tempom. Ceny potravín boli medziročne vyššie o 12 %.

Mier je v tomto roku pre Slovákov najdôležitejší

Oproti minulému roku sa prepadol záujem o znižovanie chudoby. Ešte minulý rok Slováci prikladali mieru iba minimálny význam. Pri otázkach o dôležitých hodnotách sa nachádzal na posledných priečkach. Dôvod je jednoduchý: naposledy sa v Európe bojovalo v 90. rokoch, ľudia preto trápili iné problémy, napríklad pandémia covidu-19. No vojna na Ukrajine všetko zmenila. A odrazilo sa to aj na prioritách ľudí na Slovensku.

Aktuality.sk/SGN/Focus

Slovensko počíta aj s produkciou domáceho uránu, s cieľom znížiť jadrovú závislosť od Ruska

Podľa ministra Sulíka by ťažba uránu na východe krajiny mohla byť riešením ako znížiť závislosť od ruských dodávok jadrového paliva. Slovensko v súčasnosti dováža urán od ruskej spoločnosti TVEL – dcérskej spoločnosti štátneho gigantu Rosatom – ktorá je najväčším dodávateľom paliva pre reaktory typu VVER-440. Urán je hlavnou zložkou na výrobu jadrového paliva a Rusko – spolu s Kazachstanom – predstavuje viac ako polovicu jeho svetových dodávok.

Súčasnou alternatívou k TVEL je americká spoločnosť Westinghouse, ktorá získala certifikáciu v roku 2018 a svoj prvý kontrakt podpísala len minulý rok. Hoci má výrobný závod vo Švédsku, analytici si nie sú istí schopnosťou spoločnosti vyrobiť potrebné množstvo paliva. Alternatívou sú preto aj 2 významné ložiská uránu, ktoré Slovensko má – obe na východe krajiny. Na základe súčasnej legislatívy by však s touto ťažbou museli súhlasiť občania okolitých obcí a práve voči tejto otázke sa už v rokoch 2005 až 2015 občania ostro vymedzili, bolo to v čase keď mala kanadská spoločnosť Tournigan Energy záujem do týchto baní investovať. Je potrebné dodať, že ak by aj občania súhlasili alebo by vláda zmenila zákon, spustenie ťažby môže trvať aj niekoľko rokov. Ak by nastal spomenutý ideálny scenár o funkčnej ťažbe by sa teoreticky mohlo uvažovať i tak v horizonte troch až štyroch rokov.

https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/slovakia-looks-to-home-grown-uranium-to-cut-russian-nuclear-dependence/

Globálne dopady

Svetová banka vyčlení 170 mld. USD na boj proti následkom ruskej agresie na UA. Podporný balík je určený pre krajiny, ktoré trpia následkami agresie RU na UA, najmä prehĺbovaním globálnej potravinovej krízy a rastom globálnej chudoby.

MMF očakáva, že verejný dlh UA v roku 2022 vzrastie na 86,2 % HDP. Deficit štátneho rozpočtu UA sa zvýši v roku 2022 na 17,8 % HDP zo 4 % HDP v roku 2021. Podľa výkonnej riaditeľky MMF je potrebné Ukrajine poskytnúť väčšiu mieru zvýhodnených externých financií a grantov. Finančné odhady na udržanie činnosti vlády a ekonomiky sa predpokladajú na úrovni približne 5 mld. USD mesačne.

Ako reakciu na súčasnú situáciu Riadiaci výbor Agentúry pre jadrovú energiu (Nuclear Energy Agency – NEA) vydal vyhlásenie, v ktorom odsudzuje ruskú vojenskú agresiu ohrozujúcu bezpečnú prevádzku ukrajinských jadrových elektrární. Zároveň Riadiaci výbor NEA vyzýva ruskú vládu, aby okamžite pozastavila vojenské operácie a aby bolo umožnené obnovenie dozoru nad jadrovými zariadeniami zo strany Štátneho jadrového dozorného úradu UA.

EK pre ekonomiku a obchod V. Dombrovskis informoval, že EÚ zvažuje vylúčenie Sberbank z finančnej siete SWIFT. Dombrovskis uviedol, že tento krok si bude vyžadovať jednomyselnú zhodu ČŠ, čo je konsenzus, ktorý sa minule nedosiahol. Na stretnutí IMF a WB predstavitelia US a EÚ rokovali o obmedzení dovozu ropy z RU. S US ministerkou financií J. Yellenovou diskutoval Dombrovskis o možnosti, že EÚ uvalí embargo na ropu. Yellenová varovala pred zákazom dovozu RU ropy do Európy, pričom varovala pred vplyvom, ktorý by takýto krok mohol mať na globálnu ekonomiku.

Agresia na UA už zasiahla asi 25 % svetového obchodu s obilím a viedla k rastu svetových cien, inflácii a klesajúcemu prístupu importérov k potravinám z UA a RU. Dodávky pšenice z UA predstavujú viac ako 10 % jej ročnej spotreby pre 15 krajín. To je napríklad 28 % potrieb Indonézie, 21 % Bangladéša.

Gazprom pokračuje v dodávkach plynu do Európy cez UA, aj keď na rozdiel od začiatku mesiaca vo výrazne nižších objemoch.

Vláda UA zabezpečuje financovanie aj prostredníctvom predaja tzv. vojnových dlhopisov, ktoré do dnešného dňa vygenerovali cca 1,4 mld. EUR. Do dlhopisov investovalo vyše 9 tisíc fyzických a právnických osôb z UA aj zahraničia.

Európska podnikateľská asociácia (EBA) vyzvala vládu UA, aby umožnila krátkodobé zahraničné pracovné cesty pre zamestnancov firiem, ktorí boli povolaní do vojenskej služby. EBA zdôrazňuje, že v čase vojny je potrebné hľadať a uzatvárať nové odberateľské kontrakty, ktoré sa nedajú realizovať online formou.

Odstavená jadrová elektráreň v Černobyle obnovila priame telefonické spojenie s ukrajinským jadrovým regulátorom. Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (MAAE) informovala, že stále nedostáva údaje zo svojich monitorovacích systémov (na diaľkový prenos dát) inštalovaných v JAE v Černobyle. Štátny podnik Energoatom informoval o spustení prevádzky Centrálného úložiska použitého jadrového paliva, v ktorom sa bude skladovať palivo z troch jadrových elektrární. Doteraz bolo palivo uskladnené v RU, za čo UA platila Rusku ročne 200 mil. USD.

UA Premiér Šmyhaľ vyzval US, aby sa pripojili k rozvoju plánu obnovy UA v energetickom sektore. Informoval, že aj napriek vojne sa podarilo zosynchronizovať ukrajinskú energetickú sústavu s európskou sieťou ENTSO-E. Premiér UA vyzval Medzinárodnú finančnú korporáciu (IFC), aby sa pripojila

k obnove ukrajinských miest. Vyjadril nádej na podporu IFC pri obnovy bytového fondu a sociálnej infraštruktúry. UA plánuje vykonať obnovu na princípoch zelenej ekonomiky. Vývoz plynu od Gazpromu do Európy by mohol tento rok klesnúť približne o tretinu v dôsledku krízy na Ukrajine, rivality so skvapalneným zemným plynom a plánov prejsť na platby v rubľoch.

Rusko prestalo dodávať plyn do Poľska a Bulharska

Poľsko odmietlo platiť za plyn v rubľoch a ako odvetu Kreml zatvorí kohútik. Po Poľsku Gazprom oznámil, že dodávky plynu prestanú prúdiť aj do Bulharska. Spoločnosť PGNiG dostala z RU informáciu o pozastavení dodávok cez ropovod Jamal. Dôvodom malo byť odmietnutie platby spoločnosťou v ruských rubľoch. PGNiG zdôrazňuje, že neexistujú žiadne formálne dôvody na pozastavenie dodávok plynu podľa zmluvy z Jamalu, keďže spoločnosť nemá voči Gazpromu žiadne nedoplatky. RU táto argumentácia nepresvedčila. Od 27. apríla chcú prestať čerpať plyn. Takto sa má realizovať vydieranie Putina voči krajinám podporujúcim UA

RU prezident už skôr vydal dekrét o platbe v rubľoch za plyn dodaný od 1. apríla. Ako PGNiG informovalo 27. apríla času bude pozastavený zemný plyn dodávaný Gazpromom na základe zmluvy z Jamalu. Zastavenie dodávok je podľa názoru spoločnosti porušením zmluvy a PGNiG podnikne kroky na obnovenie dodávok. Zároveň si spoločnosť vyhradzuje právo uplatniť v tomto smere nároky.

Ako bolo uvedené, podľa informácií získaných od Gazpromu k pozastaveniu dodávok dôjde v dôsledku zákazu ich implementácie uloženého Gazpromu v súlade s ustanoveniami dekrétu prezidenta Ruskej federácie z 31. marca 2022. Zastavenie dodávok zemného plynu je podľa názoru PGNiG porušením zmluvy a preto spoločnosť podnikne príslušné kroky na obnovenie dodávok zemného plynu podľa zmluvy. Gazprom vydal ráno 27. apríla vyhlásenie, v ktorom oznámil, že úplne pozastavil dodávky plynu do Bulharska a Poľska z dôvodu neplatenia v rubľoch. „Na konci pracovného dňa 26. apríla Gazprom Export neprijal platby za dodávky plynu v apríli od týchto spoločností Bulgargaz (Bulharsko) a PGNiG (Poľsko) v rubľoch v súlade s dekrétom prezidenta RU z 31. 3. 2022.

Platby za plyn dodaný od 1. apríla sa musia uskutočniť v rubľoch s použitím nových údajov, o ktorých boli dodávatelia včas informovaní“ - píše sa vo vyhlásení citovanom agentúra Interfaks. Štátny podnik Bulgargaz EAD dostal (27.4.) oznámenie od Gazprom Export o pozastavení dodávok zemného plynu od 27. apríla.

Rosja przestała dostarczać gaz Polsce. Kolejne kraje w kolejce - rp.pl

RU agresia na UA udrží v najbližších troch rokoch vysoké ceny potravín a energie

Podľa Svetovej banky agresia bude mať za následok zdražovanie cien potravín i energii v horizonte najbližších troch rokov. To zvyšuje obavy smerovania globálnej ekonomiky k zopakovaniu slabého rastu a vysokej inflácie zo 70. rokov. V analýze Washingtonskej rozvojovej organizácie uviedla existuje riziko, že pretrvávajúce vysoké náklady na komodity pravdepodobne trvajúce do konca roku 2024 povedú k stagflácii – spomalenej činnosti v kombinácii so silnými tlakmi na životné náklady. Najnovší výhľad banky na komoditné trhy uviedol, že za posledné dva roky svet zaznamenal najväčší nárast cien energií od ropnej krízy v roku 1973 a najväčší skok v cenách potravín a hnojív od roku 2008. I keď by náklady na energie a potraviny mali mierne poklesnúť, na konci roka 2024 budú stále nad priemerom z obdobia pred piatich rokov.

V dôsledku prerušení obchodu a výroby spôsobených ruskou inváziou sa v tomto roku predpovedá nárast cien energií o 50 % . Očakáva, že cena ropy Brent bude v roku 2022 v priemere 100 USD za barel, čo je najvyššia úroveň od roku 2013 a nárast o viac ako 40 % v porovnaní s rokom 2021. V budúcom roku tieto ceny klesnú späť na 92 USD, ale zostanú výrazne nad priemerom spred 5 rokov podobne ako pri energiách. Pri plyne sa tohtoročné ceny očakávajú oproti tým rok späť na úrovni dvojnásobnej, uhlie sa zase zdvihne o 80 %. Tlak pocítia aj rozvojové ekonomiky, tie by mali potrapiť zvýšené ceny ruskej a ukrajinskej pšenice približne o 40%. Z analýzy sa zdá, že súčasný vývoj začína vyvolávať príznak stagflácie. Pre každú krajinu bude dôležité využiť každú jednu príležitosť na zvýšenie domáceho hospodárskeho rastu a vyhnúť sa krokom, ktoré poškodia globálnu ekonomiku.

The Guardian / <<https://www.theguardian.com/business/2022/apr/26/ukraine-war-food-energy-prices-world-bank>> Ukraine war 'will mean high food and energy prices for three years' | World Bank | The Guardian

Menová politika centrálnych bánk

Minulý týždeň sa pozornosť investorov stáčala vedľa vývoja a dosahov vojnového konfliktu na Ukrajinu k výsledkovej sezóne za prvý kvartál. K masívnym stratám akcií prispel vývoj výnosov štátnych dlhopisov, ktoré rastú na multiročné maximá, keď investori započítavajú agresívnejšiu menovú politiku Fedu a ďalších centrálnych bánk v boji s rekordnou infláciou, dosahujúcou v USA 40-ročné maximá. Tvrdá protiinflačná rétorika Fedu nahráva doláru, ktorý je voči košu svetových mien na najvyšších úrovniach od júna 2020. Tieto faktory neprajú zlatu, ktoré celý týždeň kontinuálne oslabovalo. Zhoršovanie perspektívy globálneho ekonomického rastu doľahlo na ropu, ktorá oslabila až k 100 dolárom za barrel.

Rastúce výnosy na dlhopisoch a silnejší dolár doľahli na zlato, ktoré aj napriek pokračujúcim silným inflačným tlakom v globálnej ekonomike zaznamenalo prvý týždňový pokles od marca. Žltý kov odpísal 2,4 % a uzatváral na 1 931 dolároch za trojskú uncu. Výrazne ustúpila ropa – k 100 dolárom za barrel, keď negatívne reagovala na zhoršenie výhľadu globálneho ekonomického rastu z dielne MMF. Pomalší rast by sa totiž prejavil aj na slabšom dopyte po energii a palivách. Straty komodity tlmili obavy z obmedzenia ponuky pre nepokoje v Líbyi, uvoľňovanie protipandemických opatrení v Číne a masívny pokles týždenných zásob v USA o osem miliónov barelov. Sumárne ropa stratila zhruba 4,5 % a v prípade Brentu končila týždeň na 106,6 dolára a ropy WTI 102 dolároch za barrel.

Dolár sa voči košu svetových mien drží dvojročných maxim, za čím stojí ostrý kontrast medzi prístupmi centrálnych bánk k menovej politike. Fed už začal s cyklom zvyšovania úrokových sadzieb, zatiaľ čo Bank of Japan či ECB ponechávajú menovú politiku extrémne uvoľnenú. Jen je tak voči doláru na 20-ročných minimách a euro v blízkosti dvojročných miním na úrovni 1,08 EUR/USD. Straty eura korigovali až správy o tom, že ECB by nakoniec mohla prekvaťpiť a začať s cyklom zvyšovania sadzieb už od leta.

<https://www.jet.sk/news/view/strach-z-agresivnejsieho-utahovania-menovej-politiky-centralnych-bank-z-trhov-neustupuje>

Tvorcovia politik ECB majú záujem o rýchle ukončenie nákupov dlhopisov a skoré zvýšenie sadzieb

Vedúci predstavitelia Európskej centrálnej banky plánujú čo najskôr ukončiť svoju schému nákupu dlhopisov a zvýšiť úrokové sadzby, čo by sa malo udiat už v júli, no najneskôr v septembri. ECB odstraňovala tento rok stimuly najpomalším možným tempom, ale prudký nárast inflácie vyvíja tlak na tvorcov politik, aby ukončili svoj takmer desaťročný experiment s nekonvenčnou podporou. Veľkou prekážkou doteraz bolo, že dlhodobejšie predpovede stále ukazovali, že inflácia klesá pod 2% cieľ ECB. Najnovšie prognózy ale ukázali, že inflácia v roku 2024 pravdepodobne prekročí stanovený cieľ. Na základe toho sú teraz splnené všetky kritériá a je možné pristúpenie k zvýšeniu úrokových sadzieb. Členovia Rady guvernérov dlho kritizovali postoj ECB a podceňovanie inflácie, ktorá minulý mesiac dosiahla 7,5 %, novú prognózu ale považujú za krok k uznaniu reality. Podobne sa k tejto téme vyjadrila i prezidentka ECB Christine Lagardeová, ktorá uviedla, že "nákupy dlhopisov by sa mali skončiť začiatkom tretieho štvrťroka a pravdepodobný je i nárast sadzieb v tomto roku."

Na tento rok možno očakávať minimálne dve takéto zvýšenia sadzieb, no je možné, že sa pristúpi i k tretiemu a to v závislosti od toho, ako trhy na tieto opatrenia zareagujú. Samotné trhové ceny na tento rok sa zvýšili o približne 85 bazických bodov, čo by po prvýkrát od roku 2014 mohlo dostať zápornú - 0,5 % vkladovú sadzbu späť do kladného pásma. Odvíjajúci sa stimul, o ktorom ECB tvrdí, že ide len o normalizáciu politiky, je nedefinovaný pojem bez stanovených parametrov. Z vyjadrení politikov by normalizácia mala znamenať návrat k neutrálnej úrokovej miere, ktorá ani nestimuluje, ani nebrzdí rast. Stanovili to na približne 1 % až 1,25 %, teda 150 až 175 bazických bodov nad súčasnou sadzbou. Úrokové sadzby však môžu stúpnuť až po uzavretí nákupov dlhopisov a to sa očakáva 30. júna, resp. 1. júla. Objavujú sa i názory že by bolo vhodné počkať do septembra keď budú k dispozícii nové prognózy, a snahe vyhnúť sa zásadnému politickému kroku počas letných mesiacov, keď je likvidita nižšia. Posledné zvýšenie úrokových sadzieb v roku 2011 bolo krokom, ktorý sa dodnes všeobecne považuje za najväčšiu politickú chybu, aj preto panujú ohľadom podobného rozhodovania isté obavy. Americká centrálna banka bude na rozdiel od neistého postupu tej európskej bude sprísňovať ešte rýchlejšie. Trhy očakávajú v tomto roku sprísnenie v hodnote takmer 250 bazických bodov. Politici ECB ale zdôraznili, že výhľad sa môže dovedy radikálne zmeniť, čím obháji postoj ECB. Zároveň niektorí z nich uviedli, že v tomto roku je možná technická recesia, resp. dva po sebe idúce štvrťroky negatívneho rastu, ale celoročné číslo bude stále pozitívne.

Únik mozgov

Prudký nárast odchodov mladých vzdelaných od invázie predstavuje pre Putina čoraz väčšiu výzvu. Sú medzi nimi hlavne mladí IT profesionáli. Hoci neexistujú žiadne oficiálne čísla, odhaduje sa, že najmenej 200 000 osôb už utieklo z Ruska od začiatku jeho agresie na Ukrajinu, čo sa rovná 2/3 ročnej emigrácie medzi rokmi 2016 a 2019, keď došlo k najväčšej post-sovietskej emigračnej vlne. Viaceré susedné krajiny hlásili veľký prílev Rusov. Gruzínsko hlásilo, že od invázie na Ukrajinu prišlo okolo 30 000 Rusov, zatiaľ čo odhadom 20 000 sa vyskytlo v Arménsku. Medzi ďalšie destinácie, ktoré zaznamenali príchod emigrantov z Ruska patrí Izrael, Turecko a Kazachstan. V prípade západných krajín zase prišlo k drastickému poklesu ruských turistov a klientely priamo z Ruska, z veľkej časti kvôli sankciám a cestovným obmedzeniam. Podľa overených zdrojov majoritu v rámci emigračnej skupiny tvoria ruskí IT špecialisti a to napriek snahám vlády o opak. Ruská IT asociácia odhaduje, že sa to týka 50 000 až 70 000 počítačových špecialistov, pričom sa očakáva odliv ďalších 100 000 zamestnancov. Rusko tak v prípade tohto sektoru stratí na sile, aj napriek opatreniam udržať ho v kondícii za pomoci stimulov, ako sú daňové stimuly pre high-tech spoločnosti, či odklad vojenskej služby pre vývojárov. Celkovo však značná väčšina z podielu emigrantov spadá do kategórie vysoko vzdelaných, mladých ľudí. Tento jav ale možno pozorovať od roku 2000, kde 90 % emigrantov z Ruska do západných krajín má vysokoškolské vzdelanie. Dodatočné náklady, ktoré sa pri usadení sa v novej krajine očakávajú navyše mladým ľuďom v produktívnom veku nemusia spôsobiť komplikácie. Štatisticky 86 % ľudí emigrujúcich z Ruska je v produktívnom veku 18-44 rokov, z toho viac ako polovica v rozmedzí 18-34 rokov. I tak je pre týchto ľudí samotný odchod výzvou. S uzavretým vzdušným priestorom sú lety obmedzené a mimoriadne drahé. Komplikácie sa objavujú aj pri financiách. Menové kontroly bránia Rusom vynášať z krajiny značné sumy peňazí. Takisto mnoho ruských bankových kariet už v zahraničí nefunguje a problém je aj s ubytovaním, služby ako AirBnB sú pre rusov v zahraničí obmedzené. Tzv. "únik mozgov" je dlhodobou výzvou pre Rusko a môže ho ešte viac zvýrazniť demografický problém starnúcej populácie s približne 20,9 % osôb starších ako 60 rokov a mimoriadny nedostatok mladých mužov. Samotný nárast emigrácie od ruskej agresie na Ukrajinu predstavuje ďalší tlak na ruskú ekonomiku, ktorá už zápasí so západnými sankciami a výzvami pred inváziou, ako je obnova ekonomiky po COVID-19, či spomenuté starnutie populácie. Odliv mladých Rusov ovplyvní aj schopnosť Ruska naverbovať a vycvičiť nových vojakov.

NEWSMAX / <https://www.newsmax.com/newsfront/economics-braindrain-refugees-migration/2022/03/06/id/1059853/?ns_mail_job=DM308539_03062022>

Presadzovanie strategického partnerstva medzi EÚ a Indiou v čase ruskej agresie na Ukrajinu

Európska únia a India posilnia svoje partnerstvo a prehĺbia bilaterálnu spoluprácu so zameraním na dodržiavanie globálneho poriadku založeného na pravidlách, podporu hospodárskej obnovy, boj proti zmene klímy a mapovanie digitálnej transformácie. Padla aj dohoda o vytvorení spoločnej rady pre obchod a technológiu, ktorá by sa mala zaoberať kľúčovými obchodnými, ekonomickými a technologickými výzvami a napredovať v spolupráci v týchto oblastiach. Obe strany sa dohodli na obnovení rokovaní o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Indiou a na začatí rozhovorov o dohode o ochrane investícií i zemepisných označeniach. Prvé kolo rokovaní sa uskutoční v júni. Prehĺbenie strategických vzťahov s Indiou – v oblasti obchodu, dôveryhodných technológií a bezpečnosti – umožní EÚ diverzifikovať a zabezpečiť dodávateľské reťazce, podporiť ekonomické príležitosti pre naše podniky a priniesť značné výhody obyvateľom EÚ. Cieľom je urýchlene uzavrieť všetky tri spomínané dohody. India je kľúčovým strategickým partnerom Európskej únie. EÚ je tretím najväčším obchodným partnerom Indie a druhým najväčším vývozným miestom. Je tiež jedným z najväčších investorov v Indii. Stratégia globálnej brány EÚ otvára nové príležitosti pre spoluprácu a investície do bezpečnej a udržateľnej infraštruktúry v Indii a v regióne. India a Európska únia sú vzhľadom na svoju veľkosť, hospodársku výkonnosť a energetické potreby kľúčové pri prechode k udržateľnejšej a ekologickejšej budúcnosti. Intenzívna spolupráca je smerovaná k ambicióznym cieľom v oblasti dekarbonizácie, či solárnej energie a v oblasti zeleného vodíka. Takto sa vyjadrila predsedníčka EK von der Leyenová a dodala, že „výsledok Putinovej agresie nielenže určí budúcnosť Európy, ale hlboko zasiahne aj

indicko-pacifický región a zvyšok sveta. Pre indicko-pacifický región je rovnako dôležité ako pre Európu, aby sa rešpektovali hranice. A že sa odmietajú sféry vplyvu. Cieľom je pozitívna vízia mierového a prosperujúceho Indo-Pacifiku.“

EU press / <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_2648>